

Dossier per a famílies

PROJECTE PROMOGUT PER:

Taula de l'educació física i l'esport en edat escolar de la ciutat de Barcelona

FORMADA PER:

Ajuntament de Barcelona, Generalitat de Catalunya, Diputació de Barcelona, Consell de l'esport escolar de Barcelona (CEEB), Consell Municipal escolar de Barcelona, Col·legi de Periodistes de Catalunya, Col·legi oficial de llicenciats en educació física de Catalunya (COPLEFC), Federació d'Associacions de mares i pares d'alumnes de Catalunya (FAPAC), Federació d'Associacions de mares i pares d'alumnes d'Ensenyament Secundari (FAPAES), Federació de Moviments de renovació pedagògica-Rosa Sensat, Institut Nacional d'Educació Física de Catalunya (INEFC), Unió de Federacions Esportives Catalanes (UFEC) i Universitat de Barcelona.

AMB LA COL-LABORACIÓ DE:

Joan Carles Burriel; Jaume Casamort; Julio Castaño; Montse Ciuró; Xavier Chavarria; Joan Durà; Carmen Ercilla; Josep Mª Garcia; Abdon Llata; Carme Porta; Josep Mª Lluch; Pere Manuel; Josep Rovira; Wolfgang Simon; Javier Ventura.

COORDINACIÓ:

Antònia Cañellas (Direcció d'Esports de l'Ajuntament de Barcelona) i

Marta Carranza (Institut d'Educació de l'Ajuntament de Barcelona)

CONTINGUT DEL DOSSIER ELABORAT PER

Grup d'Estudis de Psicologia de l'Esport

Universitat Autònoma de Barcelona

Jaume Cruz

Mercè Boixadós

Miquel Torregrosa

Lourdes Valiente

PRÒLEG

Com a iniciativa sorgida amb motiu del procés de participació generat en el marc del **Congrés de l'educació física i l'esport en edat escolar** a la ciutat de Barcelona, totes les institucions i entitats signants proposem una campanya per la difusió **dels valors implícits en les activitats esportives en edat escolar**.

La importància dels beneficis de l'activitat física com a activitat que incideix favorablement en el desenvolupament físic i en la salut dels joves és un fet ja innegable. D'altra banda, les experiències del treball en equip, l'intercanvi constant de vivències, la superació personal i l'esforç individual i col·lectiu per a un objectiu comú, són alguns aspectes que donen a l'activitat esportiva un potencial incomparable en la difícil tasca que representa l'educació en valors.

"Volem que hi hagi menys agressivitat en l'esport i per això demanem que tots plegats aprenguem a controlar els impulsos i a respectar al màxim els companys"

"La família i els entrenadors han d'ajudar a crear un bon ambient d'amistat i respecte, i tant ells com nosaltres hem de respectar les opinions dels àrbitres ja que ells només fan la seva feina"

"Cal crear més normes de comportament per al públic."

Aquestes frases són algunes de les aportacions dels nois i noies mateixos expressades en el marc de la III Audiència Pública als nois i noies de la ciutat (1998), que ens ajuden a il·lustrar l'objectiu d'aquesta campanya.

Es pretén oferir a les famílies orientacions i recursos per actuar adequadament davant l'activitat esportiva dels seus fills i filles i, així donar un pas més per enfortir el compromís ciutadà que ens durà cap a un esport més educatiu.

PRESENTACIÓ

De vegades, els pares i mares deleguem la iniciació esportiva dels nostres fills en l'escola o en un club. Això no significa que els pares no tinguem unes funcions molt importants en l'educació esportiva dels fills. Aquest quadern ens recorda, en primer lloc, els objectius que hauria de tenir l'esport per a joves en edat escolar i les tasques que els pares i mares podem fer per ajudar a assolir aquests objectius. En segon lloc, fa unes recomanacions concretes relacionades amb la nostra actuació en les competicions, per tal que durant aquest procés de socialització per mitjà de l'esport els joves aprenguin uns comportaments i unes actituds d'esportivitat.

En el primer apartat del quadern, es descriuen els objectius i la filosofia de l'esport en edat escolar, que són diferents dels objectius de l'esport professional, més centrat en els resultats. *La filosofia de l'esport per a nens en edat escolar es podria resumir en una frase: l'esportista en primer lloc, el resultat en segon terme.*

En el segon apartat, es fa un repàs de les tasques que podem assumir els pares en els diferents moments de la pràctica esportiva dels nostres fills. Des d'afavorir aquesta pràctica esportiva fins a mostrar un grau d'interès i d'implicació adequat en les activitats esportives dels fills.

El tercer apartat dóna unes recomanacions concretes a les famílies per tal de transmetre els valors positius de la competició esportiva als nois i noies. L'objectiu bàsic d'aquest quadern és aconseguir la col·laboració de les famílies per evitar situacions desfavorables envers l'esportivitat i que es donen en algunes competicions, tal com es pot veure, per exemple, en la carta que els alumnes de l'escola Llor adrecen als seus pares i mares. (Vegeu l'Annex 2 d'aquest quadern.)

El quart apartat del quadern ens recorda que en la pràctica esportiva no solament s'aprenen destreses físiques, tècniques o tàctiques, sinó que l'esport també serveix per adquirir uns comportaments, unes actituds i uns valors determinats. Per això és important en el procés educatiu dels nostres fills.

Finalment, aquest document inclou dos annexos per fomentar la reflexió: 1) la declaració dels drets dels esportistes joves; i 2) la carta dels alumnes de l'escola Llor adreçada a les seves famílies.

OBJECTIUS I FILOSOFIA DE L'ESPORT EN EDAT ESCOLAR

«Reclamem una nova relació entre l'escola i l'esport. Cal establir vincles [...] que facin possible una influència mútua molt necessària per fer una escola més esportiva i un esport més educador.»

Conclusions del Congrés de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar celebrat a la ciutat de Barcelona

L'esport per a nens en edat escolar ha d'aconseguir almenys quatre tipus diferents d'objectius:

Físics. Millorar la forma i la condició física dels nens per mitjà de l'exercici físic i la pràctica esportiva. Els objectius físics permetran desenvolupar i millorar les habilitats motores en general, i proporcionar unes actituds i uns hàbits que afavoreixin un estil de vida saludable al llarg de tota la vida de la persona.

Esportius. Aprendre, millorar i perfeccionar les aptituds tècniques i les destreses tàctiques que són pròpies de cada esport.

Psicològics. Aprendre a cooperar i competir amb esportivitat, a respectar els altres i les seves opinions, aprendre a respectar les regles. Els objectius psicològics també permeten desenvolupar la confiança en un mateix, i saber prendre solucions davant conflictes o dilemes.

Socials. Propiciar les ocasions de trobar-se amb els amics i fer noves amistats en l'entorn esportiu. Els objectius socials faciliten el treball en equip, cooperar i compartir, establir objectius, enfrontar-se a nous reptes i superar obstacles.

Molts d'aquests guanys personals seran útils no solament en l'àmbit esportiu, sinó en qualsevol aspecte de la vida de la persona.

En l'esport en edat escolar, cal que els nens es diverteixin i s'ho passin bé tant en els entrenaments com en les

competicions. Per tant, si volem que els nens continuïn practicant l'esport, cal assegurar-se que ho fan d'una manera que els resulta atractiva.

Aquests objectius de l'esport es poden aconseguir quan els tres elements principals del triangle esportiu de l'esport en edat escolar - pares, entrenadors i esportistes- compartim una mateixa filosofia de l'esport: **Guanyar no és el més important, en canvi sí que ho és esforçar-se per aconseguir-ho.** Per tant, l'èxit consisteix a esforçar-se al màxim per fer-ho tan bé com es pugui.

«Quan els jugadors surten a la pista, l'última cosa que els dic és que vull que tornin al final del partit amb la cara ben alta, i només hi ha una manera de fer-ho: esforçant-se al màxim en la tasca que cadascú ha de fer. A qui s'esforça al màxim no se li pot demanar més.» «Quan ho intenteu fer tan bé com podeu sempre sou guanyadors, encara que, de vegades, l'altre equip faci més punts.»

John Wooden, el mític entrenador universitari de basquetbol de la Universitat de Califòrnia - Los Angeles (UCLA), que va aconseguir deu lligues universitàries en dotze anys, defensava aquesta filosofia de l'esport.

FUNCIONS DE LES FAMÍLIES

1 Afavorir la participació dels fills i filles en la pràctica esportiva

En la societat actual, la pràctica de l'exercici físic i l'esport no sempre rep l'atenció que mereix. Les obligacions escolars i les facilitats que els nens tenen a casa (diferents cadenes de televisió, videojocs, Internet, etc.) no els deixen gaire temps lliure per fer activitats esportives o físiques. Davant d'aquesta realitat, els pares ens hem de plantejar l'esport com una de les activitats d'oci dels nostres fills i hem d'afavorir la pràctica esportiva de les maneres següents:

- ▶ **Informant-los sobre les diferents possibilitats de practicar esport o activitat física.**
- ▶ **Animant-los a fer esport, sense pressionar-los perquè en practiquin un de determinat.**
- ▶ **Actuant com a models que, tot i portar una vida, activa, practiquem algun tipus d'activitat esportiva.**

Hem de tenir en compte uns principis bàsics a l'hora d'ajudar els nostres fills a triar un esport: Cada nen és diferent, cada nen és important i cada esport té unes regles i unes cultures diferents.

Per tant, podem ajudar els nostres fills a triar l'esport tenint en compte els punts següents:

- ▶ **Les característiques del nen (condició física, coordinació, confiança en ell mateix, etc.).**
- ▶ **Les característiques de l'esport (individual, d'equip, de resistència, de precisió, recreatiu, competitiu, etc.).**
- ▶ **La formació i la qualitat educativa dels tècnics.**

A més a més, hem de tenir en compte, al començament de la temporada, que els requeriments de la pràctica esportiva del nostre fill pel que fa a temps, desplaçaments o diners no siguin incompatibles amb altres prioritats familiars.

Cal que els pares comprovem que els equips en els quals juguen els nostres fills són a les mans de tècnics pedagògicament qualificats i que tots els nens tenen l'oportunitat de participar en les competicions esportives.

Els programes esportius per a nens en edat escolar han de posar més èmfasi en la diversió i en l'esforç per fer-ho tan bé com es pugui que no pas en els resultats.

A l'hora d'escollir un programa esportiu per als nostres fills, cal tenir en compte els aspectes següents:

1. Tothom es pot apuntar al programa, independentment de les seves habilitats o del seu talent esportiu.
2. Tothom té l'oportunitat de participar i jugar.
3. L'aprenentatge de la tècnica i la diversió s'emfasitzen més que no pas els resultats.
4. Les competicions i el material s'adapten a l'edat dels nens.
5. Es valora l'esportivitat i el fair play.

Vetllar per una pràctica esportiva de qualitat

És molt important que els nostres fills puguin parlar amb nosaltres de les seves experiències esportives - positives i negatives- perquè això constitueix una prova més del nostre interès per les seves coses. Cal que els felicitem quan es produeix una millora en algun punt feble del seu joc, cal que els escoltem i els donem consells sobre les seves activitats esportives i, sobretot, cal que ens preocupem més per veure com ho passen fent esport que no pas pels resultats que n'obtenen. Aquest suport familiar dóna seguretat als nens per intentar nous reptes esportius i personals.

Tots els pares volem el millor per als nostres fills en tots els aspectes de la vida. L'esport no és una excepció, però, de vegades, algunes de les nostres actuacions poden empitjorar, involuntàriament, la qualitat de l'experiència esportiva dels nostres fills. Hauríem de vigilar el nostre comportament i evitar adoptar el paper dels tipus de pares següents:

Desinteressats.

Quan no reconeixem el valor de la pràctica esportiva en l'educació dels joves i ens caracteritzem per no assistir mai als entrenaments i les competicions dels nostres fills, ni ens interessem mai pels avanços que fan.

Sobreprotectors.

Quan patim excessivament amb els riscos de lesions que comporta l'esport que practiquen els nostres fills. De vegades, durant el joc, fem comentaris angoixats sobre alguna jugada o moviment que descentren els nostres fills.

Entrenadors auxiliars.

Quan, sobre la base del nostre coneixement de l'esport, contradiem les instruccions i les decisions dels tècnics entrenadors. Tenint en compte que els fills estan pendents dels nostres comentaris, sovint desorganitzem el joc de l'equip.

Cridaners.

Quan actuem en les competicions per a nens en edat escolar de la mateixa manera que quan assistim a una competició professional. Situats, habitualment, al darrere de la banqueta de l'equip del nostre fill, comencem a cridar i insultar els àrbitres, després ho fem amb els entrenadors i els jugadors de l'equip rival i, de vegades, acabem fent-ho amb els jugadors i els entrenador del

nostre mateix equip.

Molt crítics.

Quan tenim objectius poc realistes respecte de la progressió esportiva dels fills. Per tant, som molt exigents i gairebé mai no estem satisfets amb l'actuació dels joves esportistes. Critiquem sovint les errades i valorem poques vegades els encerts. Sovint som una font d'estrès per als nostres fills, ja que acabem convertint els seus fracassos esportius en fracassos personals.

Aquesta classificació gairebé és de caricatura, i de segur que cap de nosaltres no se sent identificat amb cap d'aquestes categories. Malgrat tot, seria bo reflexionar sobre si, algunes vegades, ens comportem «una mica així».

Afortunadament, la major part dels pares mostrem un interès adequat per la participació esportiva dels nostres fills i ho manifestem de maneres com ara les següents:

- ▶ **Preguntant si s'ho passen bé fent esport.**
- ▶ **Escoltant amb atenció quan ens parlen de les seves experiències esportives i donant-los consells si ens en demanen.**
- ▶ **Donant-los ànim i suport quan ho necessiten.**

3

Promoure l'esportivitat, actuant com un model d'autocontrol

Els pares hem de pensar que els fills imiten el nostre comportament. Per tant, si perdem el control cridant els àrbitres o els jugadors de l'equip contrari en una competició, la tasca de l'entrenador, dels àrbitres i dels pares d'ensenyar el respecte a les regles i l'esportivitat amb els adversaris esdevindrà molt més difícil. Cal que recordem que un veritable esportista és el que respecta el reglament i les persones implicades en l'esport.

«Vosaltres em vau ensenyar a comportar-me formalment i a tenir bones maneres a qualsevol lloc i en qualsevol situació. Per aquesta raó, m'agradaria que ara no espatlléssiu allò que vaig aprendre de vosaltres [...]. »Penso que el futbol i el basquetbol són grans esports, però encara ho serien més si no hi haguessin discussions, renyines entre el públic o paraules malsonants adreçades a l'àrbitre, als entrenadors o a les entrenadores. Totes aquestes persones fan un gran esforç perquè els nens i les nenes tinguem la il·lusió de ser protagonistes en el terreny de joc. Sense la seva col·laboració, nosaltres perdríem l'interès per practicar l'esport.»

Carta dels alumnes de 6è de Primària del Col·legi i Escola Esportiva Llor a les seves famílies

4

Col·laborar amb les tasques logístiques de l'escola o el club

A més a més d'assistir als entrenaments i les competicions dels nostres fills, els pares podem ajudar en diferents tasques logístiques: desplaçaments dels jugadors, organització d'activitats socials o de lleure per a l'equip, etc. Però, sobretot, els pares hem de donar sempre una imatge positiva de l'equip o l'escola que representem.

RECOMANACIONS A LES FAMÍLIES

1 Informem els nostres fills i assessorem-los en la tria de l'esport, procurant que siguin ells els que tinguin la darrera paraula

A l'hora de triar l'esport que volen fer, és important que s'estableixi un diàleg entre nosaltres com a pares i ells com a fills.

Des del nostre paper com a mares i com a pares, hauríem de promoure la participació dels nostres fills en programes esportius, però sense pressionar-los, ni intimidar-los, ni fer-los xantatge, sinó oferint-los la possibilitat de practicar esport, aconsellant-los en la tria dels possibles esports, donant-los la nostra opinió sobre l'esport elegit i sobre el nivell de competició en el qual el nen o el jove vol participar.

Així mateix, haurem de tenir en compte els interessos i les motivacions dels nostres fills, ja que la major part dels nens esportistes participen en programes d'activitat física per motius com ara divertir-se, millorar les destreses i aprendre'n de noves, trobar-se amb els amics o fer noves amistats.

Tinguem present que els nens sempre han de tenir la darrera paraula en la tria de l'esport. Cal que respecteu les seves decisions, i això inclou el dret a la no participació esportiva.

El fet que els nens puguin decidir quin esport volen practicar comportarà que estiguin més motivats i, com a conseqüència, que gaudeixin més de la pràctica esportiva i es redueixin les possibilitats d'abandonament o de baix rendiment esportiu.

2 Practiquem algun tipus d'esport o activitat física, i oferim-los així un estil de vida actiu

Amb la finalitat de no contradir allò que proposem als nostres fills sobre la importància de fer alguna activitat física o esport amb les nostres pràctiques quotidianes, cal que, en la mesura que ens sigui possible, fem esport o activitat física. D'aquesta manera actuarem com a models de pares o mares esportistes.

A més a més, podem fer alguna activitat físicoesportiva amb els nostres fills, com ara caminar més i agafar menys el cotxe, o anar, de tant en tant, al parc més proper de casa amb una pilota o unes pales, etc.

3 Valorem el desenvolupament físic i la salut dels programes esportius abans que el rendiment

Un altre aspecte que cal tenir en compte és la diferència entre els models esportius professionals i els dels joves en edat escolar. Els esports per a nens haurien de ser un mitjà educatiu per desenvolupar les característiques físiques i psicosocials. L'esport ofereix un marc dins del qual es pot donar un «procés educatiu». En canvi, l'esport professional es mou per altres interessos: el més important és guanyar, per obtenir més beneficis. Per tant, aquests dos models d'esport reflecteixen filosofies molt diferents tant pel que fa als objectius fonamentals com a les funcions.

Cal donar prioritat als beneficis derivats de la pràctica esportiva, tant en l'àmbit físic (assoliment de destreses esportives, increment de la salut, etc.) com en l'àmbit psicològic i social (desenvolupament de destreses de lideratge, competitivitat, capacitat de cooperació, esportivitat, confiança en un mateix, relacions socials, fer nous amics i, evidentment, divertir-se), abans que als beneficis que es puguin obtenir del rendiment esportiu.

4 Animem i aplaudim tant les bones jugades com l'esforç durant les competicions

Els pares i les mares hauríem de minimitzar la importància del fet de guanyar com a mesura de valoració dels nostres fills, i, en canvi, emfasitzar el mèrit d'assolir objectius personals que siguin realistes per als nens. Cal buscar l'equilibri entre aprenentatge, joc i competició.

Moltes vegades els nostres fills cometran errors. Cal llavors que els donem suport i admitem les seves limitacions. Encara es troben en procés d'aprendre, i possiblement s'esforcen per fer-ho molt bé. Cal ajudar-los i animar-los a veure el costat positiu de l'actuació esportiva, i valorar l'esforç que han fet.

També és important que acceptem i recompensem els èxits dels nostres fills. De vegades, quan un nen destaca molt en una competició, encara que sigui el nostre fill, li subratllem errors sense importància, o li diem que altres nens ho han fet millor, o que quan nosaltres érem esportistes ho fèiem millor encara. Tot això ho hauríem d'evitar.

Hauríem de ser capaços de valorar l'esforç que ha fet el nen de manera que els joves esportistes no se sentissin mai com a perdedors si s'han esforçat al màxim.

5 Aplaudim les bones jugades de l'equip contrari, independentment del resultat

Sens dubte, la competició esportiva comporta l'ànim de guanyar, i d'això ningú no s'escapa. Però aquest fet no impedeix que felicitem i aplaudim les bones actuacions dels rivals: són nens i nenes que, igual que els nostres fills, intenten jugar i competir amb el màxim d'esforç.

6 Defensem la tasca de l'entrenador i no donem instruccions tècniques que puguin contradir-lo

Quan el nostre fill practica un esport, el deixem a les mans d'un entrenador. Això implica que acceptem la seva autoritat sobre el nen, i que acceptem els seus coneixements pel que fa a la tècnica i la tàctica esportives.

Valorem el treball, en gran part voluntari o desinteressat, dels entrenadors dels nostres fills i filles.

Els pares que adoptem el rol d'entrenadors, que ens trobem tot sovint a prop de la banqueta per fer suggeriments als jugadors i a les jugadores, podem contradir les instruccions que els han donat els seus entrenadors, i d'aquesta manera desorientem i desorganitzem l'equip.

Amb aquestes actuacions no beneficiem el rendiment dels nostres fills i del seu equip, sinó tot al contrari: incidim en la confusió dels joves jugadors i, com a conseqüència, fem que minvi el seu rendiment.

7 Respectem les regles de l'esport i les decisions de l'àrbitre, encara que siguin equivocades

Les mares i pares podem gaudir més de la participació esportiva dels nostres fills si adquirim un cert coneixement de l'esport. Això significa, entre altres coses, conèixer les regles bàsiques del joc. Aquest coneixement ens permetrà entendre millor les decisions de l'àrbitre; potser ens adonarem que no s'equivoquen tant com pensàvem, i que arbitrar i aplicar el reglament d'un esport es fa gairebé impossible sense la col·laboració de tots els que hi intervenen, tant a dins com a fora del terreny de joc. Si, tot i així, veiem que algunes decisions són errades, cal tenir present que, d'una banda, els àrbitres, igual que totes les persones, poden cometre errors; i, d'altra banda, en l'esport per a joves en edat escolar, moltes vegades els àrbitres, igual que els nostres fills, també es troben en procés d'aprenentatge.

8 Promovem el respecte i les bones relacions amb el aficionats de l'equip contrari

Abans, durant i després de les competicions, fomentem les relacions amb els seguidors de l'equip contrari. Això afavorirà que les competicions s'emmarquin en un clima distès, en el qual els nens participants se sentiran més còmodes.

Per exemple, quan l'equip contrari arribi al nostre camp, comportem-nos com si fóssim els amfitrions, ensenyem-los les instal·lacions, els vestidors, la cafeteria, etc. Durant el partit, si és possible, procurem seure tots plegats, sense marcar les diferències entre els dos equips rivals. Cal evitar la rivalitat i substituir-la per una trobada lúdica, per divertir-se. Si els pares ens comportem com a rivals, no podrem evitar que els nostres fills també es comportin de la mateixa manera, i provocarem que donin més importància al resultat de la competició que no pas al fet de passar-ho bé. I, després del partit, intercanviem punts de vista sobre la competició tot fent un cafè o un refresc.

«Una altra qüestió que em preocupa molt són les baralles entre el públic. No teniu cap raó per barallar-vos ni per intercanviar insults amb les famílies que animen l'equip contrari. I no diguem quan aquest comportament es produeix entre vosaltres!»

Carta dels alumnes de 6è de Primària del Col·legi i Escola Esportiva Llor a les seves famílies

Ensenyem-los a tenir cura de les instal·lacions i el material esportiu

Els pares i mares, a casa, ensenyem els nostres fills a tenir cura de les joguines, la roba, els mobles i les coses de tota la família, perquè ho considerem un valor social, imprescindible per convidaure en comunitat. És interessant que aquestes pràctiques de respecte també s'estenguin a l'escola i al club. Cal que entenguin que les instal·lacions i tot el material s'han de conservar i respectar entre tots per poder-ne gaudir més temps.

Col·laborem en les tasques de suport i organització de l'equip i de l'entitat

Quan portem els nostres fills a fer una activitat esportiva en una entitat determinada, hem de ser conscients que en aquest espai rebran una educació i que nosaltres, responsables de l'educació dels nostres fills, hem de participar-hi. La nostra col·laboració en la gestió del club o l'escola esportiva permetrà que funcioni millor. Tots els pares i mares estem capacitats per fer alguna d'aquestes tasques de suport, que van des de rebre els components de l'equip contrari, portar les estadístiques de l'equip, tenir cura del material (farmaciola, aigües, fitxes, etc.), fins a buscar patrocinadors, fer feines administratives, etc.

LA SOCIALITZACIÓ PER MITJÀ DE L'ESPORT: L'APRENTATGE DE VALORS, ACTITUDS I COMPORTAMENTS D'ESPORTIVITAT I DE JOC NET

L'esport en edat escolar permet als nens i nenes fer una activitat física favorable per a la seva salut alhora que divertida, i, al mateix temps, contribueix a assolir uns valors, unes actituds i uns comportaments de grup que els seran molt beneficiosos amb vista a convidaure en la societat a la qual s'integren de mica en mica.

Des d'aquesta perspectiva, l'esport que practiquen els nens en edat escolar implica un bé per a la salut, la millora de les destreses físiques, l'augment de les relacions socials, la convivència, la integració en el grup, l'aprenentatge de normes i reglaments de l'esport, etc. En definitiva, l'esport en edat escolar té una funció socialitzadora molt important.

En certa manera, els pares som els responsables de la transferència d'aquests valors i aquestes actituds als nostres fills i filles, i els transmetem a partir de les nostres actuacions en la vida en general, i en particular en l'esport.

Les mares i pares som models importants pel que fa a la conducta dels nostres fills. Si som capaços d'autocontrolar-nos durant les competicions, ensenyem els nostres fills a actuar amb esportivitat. Cal tenir en compte que allò que per als pares significa el triomf o la diversió en el joc, el respecte per les regles o la victòria a qualsevol preu, seran aspectes decisius que condicionaran la manera d'entendre i de viure l'esport dels nostres fills.

Però en aquesta transmissió de valors, actituds i comportaments d'esportivitat i joc net, els pares no estem sols. Hi ha altres adults responsables de l'esport per a joves en edat escolar, i aquests són els que

es coneixen com a agents de socialització. Són les persones i les institucions que ocupen els primers llocs en un continu d'importància en la vida del jove esportista i l'opinió dels quals és rellevant al llarg de tot el procés de socialització. Aquests agents són, a més a més dels pares, els educadors, els entrenadors, els organitzadors, els àrbitres, els esportistes professionals, els mitjans de comunicació i també algunes institucions: el club, l'escola, etc. Per això és tan important establir un vincle de comunicació i consens amb els altres adults responsables de l'esport per a joves en edat escolar.

De tots aquests agents, els més propers als nens són la seva família i l'entrenador; tots tres formem el «triangle esportiu». Entrenadors, pares i esportistes hauríem de formar part d'un equip que intenta aconseguir una sèrie d'objectius comuns. El treball conjunt redueix les probabilitats que sorgeixin males interpretacions i problemes, afavoreix l'assoliment dels objectius dels joves esportistes i millora la qualitat de l'experiència esportiva dels nens i nenes.

A partir dels esforços de cooperació entre l'entrenador i la família, molts pares podem contribuir eficaçment als programes d'esports dels nostres fills. Però, desafortunadament, cal tenir també en compte l'impacte negatiu que hi podem tenir alguns pares (cridaners, entrenadors auxiliars, molt crítics, etc.), i en aquests casos el nostre comportament és poc beneficiós per a la participació esportiva dels nens.

Els efectes educatius de l'esport depenen de la situació creada a l'entorn de la pràctica esportiva. Per tant, perquè les competicions esportives arribin a ser una veritable activitat educativa per als nens, cal vetllar per la iniciació esportiva a les classes d'educació física, per la manera com els monitors i els tècnics esportius organitzen els entrenaments i dirigeixen els partits, i per l'actuació dels pares en les competicions. Només quan tots aquests agents de socialització oferim uns models adequats, les competicions esportives per a joves en edat escolar es convertiran en una eina útil per aprendre destreses físiques i uns valors socialment desitjables. Amb aquesta manera d'actuar com a models positius i amb cooperació, aconseguirem uns nens i unes nenes capaços de participar i competir amb esportivitat i joc net.

Annex.1

Drets dels esportistes joves

1. Dret a fer esport educatiu.
2. Dret a jugar i a divertir-se.
3. Dret a ser tractat amb dignitat.
4. Dret a ser entrenat per professionals competents.
5. Dret a fer esport amb seguretat física i psíquica.
6. Dret a disposar de temps lliure.
7. Dret a fer esport i a no ser campió.

A. Petrus (1998). «Esport, educació i diversitat». A: Actes del Congrés de l'Educació Física i l'Esport en Edat Escolar, celebrat a la ciutat de Barcelona.

Annex. 2

Carta de l'Escola Llor

Nota: Aquesta carta és el recull de les opinions de l'alumnat de 6è de Primària a propòsit d'una reflexió sobre els valors i els contravalors de l'esport. Tot i que les al·lusions a comportaments poc o gens esportius es refereixen a persones i situacions molt concretes, ja que afortunadament és una gran majoria la que sap comportar-se i manifestar-se correctament, la sotmetem a la consideració de tots vostès. La síntesi ha estat feta per l'Ainhoa i per la Raquel. El Consell Escolar, a la reunió del dia 22 d'abril de 1999 li va donar el seu vist-i-plau. Gràcies per l'atenció que li dispensaran.

Col·legi i Escola Esportiva LLOR

Sant Boi, 24 d'abril de 1999

Estimat pare i estimada mare:

Us agraeixo que vingueu a veure'm els caps de setmana quan faig l'esport que a mi m'agrada: basquetbol, futbol, gimnàstica rítmica, pentatló...

Hi ha moltes coses que us agraeixo: que m'acompanyeu, que em porteu en cotxe, que m'animeu, que m'aplaudiu...

Però també hi ha aspectes de la vostra actitud que no puc entendre. De vegades, durant els partits no sembleu les mateixes persones. Quan arribeu al camp us transformeu i mostreu comportaments que a mi no m'agraden.

Vosaltres em vaau ensenyar a comportar-me formalment i a tenir bones maneres, a qualsevol lloc i en qualsevulla situació. Per aquesta raó, m'agradaria que ara no espatlléssiu allò que vaig aprendre de vosaltres.

Intentaré dir-vos-ho amb tot l'afecte que us tinc i, més, considerant que jo no us puc castigar, que seria el que vosaltres em faríeu a mi si no em comportés adequadament.

Considero molt important mantenir una actitud d'ESPORTIVITAT ja que el RESPECTE vers els jugadors i les jugadores, ja siguin persones primes o grasses, bones o dolentes, del nostre equip o del contrari és fonamental. S'ha de tenir respecte perquè tot jugador o jugadora fa el que pot afavorir el seu equip i ningú no l'ha de menysprear.

Una altra qüestió que em preocupa molt són les baralles entre el públic. No teniu cap raó per barallar-vos ni per intercanviar insults amb les famílies que animen l'equip contrari. No diguem quan aquest comportament es produeix entre vosaltres!

Quan juguem a basquetbol o a futbol intentem donar-ho tot al camp de joc i, després del partit, quedem com amics i amigues però no passa el mateix entre vosaltres. M'agradaria que l'amistat i el respecte presidissin les vostres relacions. Quina sort la d'aquells equips en els que els pares i mares queden per dinar, per sortir... després dels partits.

Penso que el futbol i el basquetbol són grans esports, però encara ho serien més si no hi haguessin discussions, renyines entre el públic o paraules malsonants dirigides a l'àrbitre, als entrenadors o les entrenadores. Totes aquestes persones estan fent un gran esforç perquè els nens i nenes, tinguem la il·lusió d'ésser protagonistes en el terreny de joc. Sense la seva col·laboració, nosaltres perdriem l'interès de practicar l'esport.

Els comportaments agressius són violència i la violència mai és desitjable. Nosaltres aprenem dels vostres gests i de les vostres paraules. Jo ja sé que, de vegades, l'àrbitre, l'entrenador o un jugador s'equivoca, però que no ens passa a tots? No ens equivoquem? Hauríeu de reflexionar sobre aquesta qüestió, ja que no hi ha gent perfecta i, en canvi, pensem que tots podem millorar.

Gràcies per haver-me dedicat uns minuts i per haver llegit atentament aquesta carta. Espero de tot cor que després d'això us esforceu per aconseguir el nostre gran propòsit: que al camp de joc participem tots i tots ens trobem a gust.

Us estimo i no val enfadar-se. Al cap i a la fi si tu no et mereixes una carta així, hauries d'estar content i contenta que finalment arribi als que pel bé de tots haurien de modificar el seu comportament.

D'acord?

El vostre fill / la vostra filla